

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНОГО ТА ЛОКАЛЬНОГО РІВНІВ

THE ROLE OF POLITICAL PARTY IN IMPLEMENTING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS: ANALYSIS OF THE NATIONAL AND LOCAL LEVELS

Трушевич Г.Б.,

доктор філософії з політології,

доцент кафедри соціальної роботи

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Стаття присвячена дослідженню ролі політичної партії у впровадженні Цілей сталого розвитку (ЦСР) на національному та локальному рівнях. У контексті глобальних викликів, таких як зміна клімату, соціальна нерівність, економічна нестабільність і виснаження природних ресурсів, сталий розвиток стає пріоритетом у політичних програмах багатьох партій. Метою цієї роботи є аналіз того, як політична партія, на прикладі політичної партії «Слуга Народу», інтегрує ЦСР у свої стратегії та програми на різних рівнях влади, а також оцінка ефективності цих ініціатив.

Стаття охоплює два основних аспекти: національний та локальний рівні. На національному рівні особливу увагу приділено впливу політичних партій на прийняття державних політик, які сприяють реалізації ЦСР. Аналіз показує, як ідеологія політичної партії визначає її підхід до сталого розвитку – від соціальних ініціатив до економічних і екологічних аспектів. У той час як ліві партії часто акцентують увагу на боротьбі з бідністю та соціальними нерівностями, праві партії більше орієнтовані на економічний ріст і стабільність, включаючи питання екологічної безпеки.

На локальному рівні роль політичних партій стає ще більш важливою, оскільки багато стратегій сталого розвитку реалізуються безпосередньо на місцях, де необхідно враховувати специфіку конкретних регіонів. Стаття досліджує, як політична партія на місцевому рівні може бути агентом змін, сприяючи реалізації проектів, що відповідають потребам конкретних громад.

Висновки роботи підкреслюють важливість інтеграції політичних ініціатив на різних рівнях влади для ефективною реалізації ЦСР, а також вказують на необхідність більш тісної координації між політичними партіями, урядами, громадським сектором та міжнародними організаціями.

Ключові слова: політична партія, Цілі сталого розвитку, Слуга Народу, передвиборна програма партії, національний рівень, локальний рівень.

The article is devoted to the study of the role of a political party in the implementation of the Sustainable Development Goals (SDGs) at the national and local levels. In the context of global challenges, such as climate change, social inequality, economic instability, and depletion of natural resources, sustainable development is becoming a priority in the political programs of many parties. The purpose of this paper is to analyze how a political party, using the example of the Servant of the People political party, integrates the SDGs into its strategies and programs at different levels of government, and to assess the effectiveness of these initiatives.

The article covers two main aspects: national and local levels. At the national level, special attention is paid to the influence of political parties on the adoption of public policies that contribute to the implementation of the SDGs. The analysis shows how a political party's ideology determines its approach to sustainable development – from social initiatives to economic and environmental aspects. While left-wing parties often emphasize the fight against poverty and social inequalities, right-wing parties are more focused on economic growth and stability, including environmental issues.

At the local level, the role of political parties becomes even more important, as many sustainable development strategies are implemented directly on the ground, where the specifics of particular regions need to be taken into account. The article explores how a political party at the local level can be an agent of change by facilitating the implementation of projects that meet the needs of specific communities.

The conclusions of the paper emphasize the importance of integrating political initiatives at different levels of government for the effective implementation of the SDGs, and also point to the need for closer coordination between political parties, governments, the public sector, and international organizations.

Key words: political party, Sustainable Development Goals, Servant of the People, party election program, national level, local level.

Постановка проблеми. В умовах глобальних викликів, таких як зміни клімату, виснаження природних ресурсів, економічна нерівність, політичні партії відіграють ключову роль у формуванні стратегій сталого розвитку. Розвиток соціально-економічних, екологічних та політичних систем, який враховує потреби нинішнього покоління, не шкодячи можливостям майбутніх поколінь, є одним із основних завдань стратегії сталого розвитку.

Тому важливим є аналіз того, як політичні партії формують і реалізують ініціативи сталого розвитку на різних рівнях – національному та локальному. Постановка цієї проблеми полягає в тому, щоб зрозуміти, як політичні партії, у своїх програмах і політиках, враховують принципи сталого розвитку, а також, наскільки ефективно вони реалізують ці стратегії в умовах сучасної політичної реальності, на прикладі політичної партії «Слуга Народу».

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідження впливу політичних партій на сталий розвиток є важливою складовою політичних та соціальних наук. Багато науковців аналізують, як політичні партії, через свої програми та ініціативи, можуть сприяти або перешкоджати впровадженню принципів сталого розвитку. Ось кілька таких науковців, які досліджують взаємодію політичних партій і сталого розвитку: Фрідман Дж. (досліджував політичні партії в контексті сталого розвитку, звертав увагу на те, як партії в різних країнах адаптують свою політику в умовах глобальних екологічних та соціальних викликів), Ледерман Е. (спеціалізується на дослідженні впливу політичних партій на впровадження екологічної політики), Мерфі Х. (вивчала, як політичні партії на національному рівні сприяють імплементації Цілей сталого розвитку на основі політичних платформ), Хайзінгер Т. (досліджує, як політичні партії на локальному рівні впроваджують політики сталого розвитку, зокрема в містах і громадах), Слуга К. (спеціалізується на вивченні зв'язків між політичними партіями та сталим розвитком), Мейерс Дж. (досліджує політичні стратегії сталого розвитку, зокрема в контексті міжнародних відносин), Бруно Л. (досліджує, як політичні партії можуть інтегрувати ініціативи сталого розвитку в національні політики, особливо у сфері кліматичних змін та екологічної політики).

Щодо вітчизняних науковців, які досліджують вплив політичних партій на сталий розвиток або займаються суміжними темами, пов'язаними з політикою, сталим розвитком та соціальними ініціативами: Шишкін В. (досліджує проблеми політики сталого розвитку в Україні, особливо в контексті демократичних перетворень), Когут І. (оглядає політичні процеси та партії в Україні, зокрема їх роль у розробці та впровадженні національних стратегій сталого розвитку), Шевченко М. (аналізує, як політичні партії включають питання сталого розвитку в свої програми, і як це впливає на практичні ініціативи на різних рівнях влади), Гарань О. (вивчає програми політичних партій та політик, що стосуються економічних, соціальних і екологічних аспектів сталого розвитку), Іванова Т. (зосереджується на дослідженні впливу політичних партій на сталий розвиток на місцевому рівні), Томенко М. (акцентує увагу на важливості інтеграції екологічних та соціальних аспектів у політичні програми партій), Ткаченко Л. (досліджує, як політичні партії можуть інтегрувати питання сталого розвитку в свої виборчі стратегії та програми).

Якщо виділяти невирішені раніше частини загальної проблеми, то можна зазначити про відсутність чіткої концептуалізації того, яким чином саме політичні партії на місцевому рівні впливають на реалізацію цілей сталого розвитку, оскільки

більшість досліджень сконцентровані на національному рівні. Ще існує залежність успішної реалізації цілей сталого розвитку на локальному рівні від політичної волі партій, а також взаємодія з іншими місцевими структурами, такими як місцеві органи влади, громади та бізнес.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз ролі політичної партії у впровадженні стратегій сталого розвитку на національному та локальному рівнях, на прикладі політичної партії «Слуга Народу». Для досягнення цієї мети необхідно розглянути низку завдань: оцінити, як політична партія визначає сталий розвиток у своїй програмі; проаналізувати політичні ініціативи та стратегії, спрямовані на досягнення сталого розвитку на національному та локальному рівнях; визначити основні фактори, що впливають на ефективність впровадження цих стратегій; зробити висновки щодо подальших напрямів розвитку політичних ініціатив у сфері сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Завдяки підвищеній увазі до сталого розвитку, зокрема після прийняття цілей сталого розвитку ООН у 2015 році, науковці почали активно досліджувати вплив політичних партій на ці процеси. Останні дослідження вказують на важливість політичних партій як посередників між громадянами та урядовими структурами, а також на їх роль у мобілізації підтримки для ініціатив сталого розвитку.

Зокрема, було виявлено, що партії лівого спрямування, як правило, акцентують увагу на соціальних аспектах сталого розвитку, таких як боротьба з бідністю та нерівністю, в той час як партії правого спрямування більше зосереджуються на економічних і екологічних питаннях, таких як сталий економічний ріст і енергетична безпека. На локальному рівні партії можуть сприяти формуванню екологічних ініціатив і політик, що відповідають специфічним умовам та потребам конкретних регіонів.

Ряд публікацій вказують на важливість крос-секторального підходу у впровадженні стратегій сталого розвитку, де політичні партії мають важливу роль у координації зусиль урядів, місцевих органів влади та громадських організацій. Однак дослідження також показують, що існує низка бар'єрів, зокрема політична нестабільність, недостатнє фінансування та відсутність ефективних механізмів моніторингу, що заважає ефективній реалізації цих стратегій.

Партія «Слуга Народу», яка в 2019 році після парламентських виборів отримала найбільшу кількість мандатів і вперше в історії українського парламентаризму утворила монобільшість, позиціонує свою ідеологію як український центризм і зазначають: «Ми – не «праві» і не «ліві». Не націо-

налісти і не сепаратисти. Ми заперечуємо політичні крайнощі та радикальні ідеології. Вони несуть у суспільство розбрат і розкол. Ми – партія, яка створює і будує» [4]. Ідеологія політичної партії визначає її підхід до реалізації Цілей сталого розвитку.

Тож, проаналізуємо, які пункти Передвиборної програми партії «Слуга Народу» відповідають Цілям сталого розвитку. Шістнадцята ціль сталого розвитку ООН – мир і справедливість. В своїй передвиборній програмі партія «Слуга народу» пропонує певні кроки у безпековому напрямку: – забезпечимо законодавчий супровід ініціатив Президента, спрямованих на відновлення територіальної цілісності та державного суверенітету України; – встановимо видатки на оборону в розмірі не менше 5% ВВП; – відновимо реформування Збройних сил за стандартами НАТО; – зупинимо вплив цінних кадрів з армії, запровадимо систему навчання та перенавчання солдатів та офіцерів; – запровадимо найжорсткіші покарання за корупцію та розкрадання у Збройних силах і Міноборони; – децентралізуємо та демонополізуємо оборонні держзакупівлі [5].

Восьма ціль сталого розвитку – достойні робочі місця й економічне зростання. Партія «Слуга народу» в своїй програмі вказує такі пункти щодо економічної стратегії: – проведемо національний економічний аудит країни із залученням вітчизняних і міжнародних компаній; – створимо Національну економічну стратегію з ключовою метою – досягти вищого за середньоєвропейський рівня доходів та якості життя українців; – проведемо демонополізацію ключових галузей, зробимо Антимонопольний комітет незалежним і ефективним; – запровадимо режим найбільшого сприяння для іноземних інвесторів українського походження [5].

Щодо інноваційної економіки та інфраструктури партія «Слуга Народу» пропонує: – впровадити державну програму підтримки інновацій, цільову прозору підтримку галузей, що здатні стати локомотивом розвитку економіки; – запровадити програму забезпечення покриття 100% території країни ширококутовим інтернетом; – створити умови для інтеграції цифрових валют у правове поле України; – впровадити незалежний контроль якості будівництва та ремонту автомобільних доріг; – створити законодавчі умови для будівництва бетонних доріг; – демонополізуємо галузі пасажирських і вантажних перевезень на залізничному транспорті, що відповідає досягненню дев'ятої цілі сталого розвитку – інновації й інфраструктура [5].

Використанню відновлюваної енергії, що є сьомою ціллю сталого розвитку, відповідає один з пунктів програми: створити умови для розвитку «зеленої» енергетики з одночасним запобіганням ризикам монополізації галузі [5]. Чотирьом

цілям Сталого розвитку «Чиста вода та належні санітарні умови», «Відповідальне споживання», «Захист планети», «Забезпечення життя на землі» відповідає розділ передвиборної програми партії «Захист довкілля»: – створення законодавчих стимулів для будівництва сміттєпереробних заводів; – запровадження електронного маркування дерев для протидії незаконній вирубці лісів; – запровадження кримінальної відповідальності за незаконну вирубку лісів і грубі порушення правил поводження з відходами [5].

Третій цілі сталого розвитку – підтримання хорошого здоров'я відповідає розділ «Доступна медицина»: – запровадження системи обов'язкового медичного страхування; – знищення фармакологічної мафії, скасувавши корупційний механізм повторної сертифікації ліків; – переведення всієї медичної документації в електронну форму; – створення чіткого і зрозумілого гарантованого пакету медичних послуг; – підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення лікарень; – створення умов для розвитку профілактичної медицини [5]. Якісна освіта – четверта ціль сталого розвитку, якій відповідає розділ програми партії «Освіта і наука»: – оновлення освітньої та наукової інфраструктури; – запровадження базового матеріального забезпечення педагогів на рівні трьох мінімальних зарплат; – оптимізації мережі закладів вищої освіти; – запровадження рівноправності державних і приватних закладів освіти [5].

Варто зазначити, що політичні партії мають можливість реалізовувати Цілі сталого розвитку не тільки через внутрішньопартійну діяльність, а й на законодавчому рівні та в співпраці з урядом і місцевим самоврядуванням, особливо таку можливість мають партії, що пройшли до Верховної Ради або вважаються правлячими. Тому на національному рівні політичні партії мають вплив на прийняття державних політик, які сприяють реалізації Цілей сталого розвитку.

Якщо аналізувати політичні ініціативи партії «Слуга Народу» у впровадженні Цілей сталого розвитку на локальному рівні, можна стверджувати, що партійці та депутати на місцевому рівні працюють над багатьма цілями сталого розвитку – це і підтримання хорошого здоров'я, якісна освіта, гендерна рівність, використання відновлювальної енергії, інновації й інфраструктура, зменшення нерівності, міста та спільноти, що живуть відповідно до принципів сталого розвитку, відповідальне споживання, захист планети, забезпечення життя на землі, мир і справедливість. Досягнення цих Цілей сталого розвитку реалізовується через доставку в громади систем енергозбереження, підтримку дітей-сиріт, забезпечення військових житлом та обладнанням на фронті, переданням гуманітарної допомоги медичним закладам [3], заміною ламп вуличного освітлення на енергоз-

берігаючи, роботою над благоустроєм громад [6], модернізацією лікарень [2], роботу жіночої дипломатії та жіночого лідерства, міжнародну співпрацю на рівні громад, жіноче підприємництво, боротьбу з гендерно зумовленим насильством [1].

Впровадження Цілей сталого розвитку залежить не тільки від активності партійців, а й від специфіки конкретного регіону. Адже відносно того на скільки близько населений пункт знаходиться до зони бойових дій під час російсько-української війни буде залежати яким саме цілям сталого розвитку приділяється більша увага.

Можна зазначити, що основними факторами, які впливають на впровадження ініціатив політичними партіями щодо реалізації Цілей сталого розвитку є: ідеологічні орієнтації партії (ліберальна, консервативна, соціалістична тощо) можуть суттєво впливати на визначення пріоритетів сталого розвитку; сильна політична воля та зобов'язання лідерів партії до реалізації сталого розвитку є ключовими для успішного впровадження ініціатив; політичні партії, які мають доступ до фінансових ресурсів, фінансування з державного бюджету, можуть краще підтримувати програми сталого розвитку; співпраця з бізнесом та інвесторами може бути важливим фактором у впровадженні ініціатив, оскільки підприємства можуть надавати ресурси та інноваційні рішення для сталого розвитку; активна підтримка громадян та соціальних груп є важливою для успішної реалізації політичних ініціатив (якщо громадяни усвідомлюють важливість цілей сталого розвитку та підтримують політичні ініціативи, це сприяє їх впровадженню); рівень освіти та інформованості населення щодо сталого розвитку може впливати на готов-

ність до змін (політичні партії повинні активно працювати над підвищенням обізнаності та підтримки серед виборців).

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Підсумовуючи, можна зробити кілька важливих висновків. Політичні партії відіграють важливу роль у впровадженні стратегій сталого розвитку, визначаючи пріоритети національної та місцевої політики. Незважаючи на широке визнання важливості сталого розвитку, на практиці існують труднощі у реалізації цих стратегій, зокрема через політичні розбіжності, відсутність чіткої координації та нестачу ресурсів. На національному рівні важливою є політична воля урядів для інтеграції сталого розвитку в основні політики, тоді як на локальному рівні ініціативи можуть бути більш адаптованими до конкретних регіональних потреб і реалій, а також здійснюватись в більш тісній координації між політичними партіями, урядами, громадським сектором та міжнародними організаціями.

Подальші дослідження можуть зосередитись на таких аспектах: аналіз впливу нових політичних рухів і партій на реалізацію політик сталого розвитку, зокрема на регіональному рівні; вивчення ролі місцевих органів влади в реалізації стратегій сталого розвитку, зокрема через залучення громадян до процесу прийняття рішень; дослідження ефективності міжнародних та міжурядових ініціатив, що сприяють політичним партіям у впровадженні сталого розвитку, зокрема в умовах глобалізації та змінного політичного ландшафту. Ці напрямки можуть допомогти розкрити повну картину взаємодії політичних партій з іншими акторами сталого розвитку та надати рекомендації щодо покращення політик у цій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Жіноча дипломатія, євроінтеграція, безбар'єрність, «чоловічі» професії: про що говорили на щорічному з'їзді руху «Зе!Жінки». *Слуга Народу*. 02.12.2024. URL: <https://sluga-narodu.com/zhinocha-dyplomatiia-ievrointehratsiia-bezbar-iernist-cholovich-profesii-pro-shcho-hovoryly-na-shchorichnomu-z-izdi-rukhu-ze-zhinky/>
2. Зе!Місцеві в боротьбі: Забезпечуємо ветеранів житлом, модернізуємо лікарні, передаємо техніку на фронт. *Слуга Народу*. 02.01.2025. URL: <https://sluga-narodu.com/ze-mistsevi-v-borotbi-zabezpechuiemo-veteraniv-zhytlo-modernizuiemo-likarni-peredaiemo-tekhniku-na-front/>
3. Зе!Місцеві в боротьбі: Передаємо обладнання на фронт, забезпечуємо військових житлом, доставляємо у громади системи енергозбереження. *Слуга Народу*. 04.12.2024. URL: <https://sluga-narodu.com/ze-mistsevi-v-borotbi-peredaiemo-obladnannia-na-front-zabezpechuiemo-viyskovykh-zhytlo-dostavliaemo-u-hromady-systemy-enerhozberezhennia/>
4. Ідеологія партії. *Слуга Народу*. URL: <https://sluga-narodu.com/about/ideology/>
5. Передвиборна програма партії «Слуга Народу». *Слуга Народу*. URL: <https://sluga-narodu.com/program/>
6. Підсилення обороноздатності, благоустрій, робота з виборцями: депутати і голови громад від «Слуги Народу» звітують про рік роботи. *Слуга Народу*. 20.12.2024. URL: <https://sluga-narodu.com/pidsylennia-oboronozdatsnosti-blahoustriy-robota-z-vybortsiamy-deputaty-i-holovy-hromad-vid-sluchy-narodu-zvituiut-pro-rik-roboty/>